

LIFE PROGRAMMA 2023

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Jānis Vēbers

LIFE atbalsta vienība

janis.vebers@varam.gov.lv

26.04.2023

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

LIFE programma

LIFE – finanšu instruments, kura finansētie projekti *veicina ilgtspējīgu attīstību, sniedz ieguldījumu mērķu un uzdevumu sasniegšanai*, kas noteikti vides, klimata un attiecīgajos enerģētikas tiesību aktos, stratēģijās, plānos un starptautiskajās ES saistībās.

Programma, kas 100% *vērsta uz ES Zaļā kursa mērķu un uzdevumu sasniegšanu*

Vienīgā ES programma, kas pilnībā pievēršas dabas, vides aizsardzības un klimata rīcībām

Starptautisko saistību piemēri:

- United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development
- The Convention on Biological Diversity
- The Paris Agreement on Climate Change
- The UNECE Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution
- The UN Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal
- The UN Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade
- The UN Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants

LIFE programmas projektu veidi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Uzsaukumu publikācijas :

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/life2027>

Kur iesniegt, ko skatīt, ar ko tie atšķiras?

Integrētie projekti - Strategic Integrated Projects (SIP) – politikas ieviešana, ko īsteno kompetentā institūcija

Tehniskās palīdzības projekti - Technical Assistance (TA)

TA-PP – SIPu sagatavošanai

TA-R – citu ES programmu vai LIFE programmas finansēto projektu rezultātu replikācija un mēroga palielināšanai

Citas rīcības - Other actions (OA)

Pāreja uz tīru enerģiju - CET

Politikas un likumdošanas prioritāšu projekti – PLP – plašs tēmu loks, ierobežots īstenošanas laiks, īstenojami un finansējuma apjoms

Rīcības granti - Operating grants – granti, uz kuriem konkursa kārtībā pretendē NVO, kas noslēgušas ilgtermiņa līgumu ar EK

!!! Standarta rīcības projekti - Standard action projects (SAP)

* Projekti tiek iesniegti tiešsaistes sistēmā, konkurence ES mērogā un tos vērtē EK

LIFE programma 2023

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Projekta pieteicēji – juridiska persona, kas reģistrēta ES ar :

1. Stablu un pietiekamu finanšu kapacitāti (PZA, bilance, biznesa plāns u.c.)
2. Pārlicinošu operatīvo kapacitāti (pieredze projektu realizācijā, ekspertīze nozarē, know-how zināšanu bāze, kvalifikācija u.c.)

Jaunums – LIFE atvērta arī dalībniekiem no Islandes, Ukrainas un Moldovas

Projekta īstenošanas termiņš līdz 10 gadiem

Projekti ar spēcīgu **nepieciešamo** (lai veiktu projektā paredzētās darbības) partnerību un rezultātu ilgtermiņa ietekmi

LIFE programma 2023

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Vidējais, atbalstītais LIFE projekts:

6 partneri

Starptautiska partnerība

24% no partneriem uzņēmēji + iekļauts plašs organizāciju loks – zinātniskā institūcija, pašvaldība, valsts iestāde, NVO u.c.

Kopējās projekta izmaksas 4.2miljoni

Prasītā EK nauda 2.5miljoni

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

LIFE programmu raksturo:

- finansēto projektu rezultātu skaitliski pierādāma **ietekme (!!!)** un **ilgtspēja**
- **novatorisku risinājumu piedāvāšana**, kas veicina vides rādītāju un ilgtspējības uzlabošanu (īpaši ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses attīstībā un nozarēs, kas darbojas klimata, ūdens, augsnes, bioloģiskās daudzveidības un atkritumu jomā)
- iesniedzēja **spēja** nodrošināt un **saglabāt projekta rezultātus** pēc projekta īstenošanas - turpinot projektā iesākto, atkārtojot to vai pārnesot tā rezultātus
- tādu paņēmienu, **pieeju un labākās prakses demonstrēšana**, kuru var atkārtot un uzlabot
- sinerģija ar citām programmām un politikas jomām

LIFE – izstrādāt, testēt, demonstrēt pieejas un metodes, kas pierādāmi radīs būtisku ieguldījumu vides aizsardzībā

LIFE NAV investīciju programma (uzstādīt jaunas iekārtas tikai savā uzņēmumā)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

LIFE SAP līdzfinansējuma likmes

60 %

+ **nacionālais finansējums** ((valsts atbalsts) iesniedzēja ieguldījums -
vismaz 10% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām
tradicionālajam projektam

Standarta līdzfinansējuma likme
LIFE projektam

<75 %

Izņēmuma gadījums dabas un
bioloģiskās daudzveidības
projektiem, kas **daļēji** vai pilnībā
vērsti uz prioritāro sugu un
dzīvotņu stāvokļa uzlabošanu

95 %

OTHER ACTIONS
Clean Energy Transition
Klimata apakšprogrammā

LIFE apakšprogrammas

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

VIDE

Daba un bioloģiskā daudzveidība

sniegt ieguldījumu ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķu īstenošanā, jo īpaši tiešās dabas aizsardzības aktivitātēs (NATURA 2000, sugas un biotopi)

Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte

atvieglot pāreju uz ilgtspējīgu, aprites, no toksiskām vielām brīvu, energoefektīvu ekonomiku, aizsargāt, atjaunot un uzlabot vides kvalitāti.

KLIMATS

Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām

veicināt ES pārveidi par klimata ziņā neitrālu un noturīgu ekonomiku, sniedzot ieguldījumu ES klimata politikas īstenošanā

Pāreja uz tīru enerģiju (other actions)

veicināt pāreju uz energoefektīvu, atjaunojamiem enerģijas avotiem balstītu, klimatneitrālu un noturīgu ekonomiku, iesaistot vietējās un reģionālās valsts iestādes

Apakšprogramma - Daba un bioloģiskā daudzveidība

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Mērķi

Novērst un samazināt bioloģiskās daudzveidības zudumus

Natura 2000 tīkla stiprināšana un atbalsts

Veicināt efektīvu risinājumu un pieeju ieviešanu ES tiesību aktu un dabas un bioloģiskās daudzveidības politikas īstenošanā, atkārtojot rezultātus, integrējot mērķus citās politikas jomās un valsts un privātā sektora praksē

Rīcības projektā

Projekti, kuros notiek praktisku pasākumu ieviešana sugu, biotopu, ekosistēmu un ar tiem saistīto pakalpojumu uzlabošanai, tā, lai to īstenošanas tiešā rezultātā panāktu izmērāmus sugu, biotopu, ekosistēmu un saistīto pakalpojumu uzlabojumus

Sugu aizsardzība

Invazīvo sugu apkarošana

integrēt bioloģiskās daudzveidības mērķus citās nozarēs, lai palielinātu spējas visos līmeņos un uzlabotu zināšanu bāzi par dabu un bioloģisko daudzveidību, tostarp uzraudzībai, uzskaiti u.c.

Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Prioritārās jomas mērķis:

- Mainīt veidu, kā materiāli izstrādājumi un produkti (t.sk. plastmasa) tiek ražoti, patērēti, remontēti, atkārtoti izmantoti, pārstrādāti un iznīcināti, galveno uzmanību pievēršot produktu dzīves ciklam.
 - Projektam, kas iesniegti šajā prioritārajā jomā jāveicina pāreja uz aprites ekonomikas modeli, jo īpaši piemērojot, izstrādājot un atkarojot labāko tehnoloģiju, praksi un risinājumus, kas pielāgoti konkrētām vietējām teritorijām un apstākļiem, izmantojot integrētas pieejas atkritumu hierarhijas piemērošanai un atkritumu apsaimniekošanas un novēršanas plānu īstenošanai (t.sk. jūras atkritumu).
 - Projekti atvieglo pāreju uz ilgtspējīgu, energoefektīvu un klimata noturīgu aprites ekonomiku, aizsargā, atjauno un uzlabo vides kvalitāti.

Aprite ekonomika un dzīves kvalitāte

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Aprite ekonomika

Resursu atgūšana no atkritumiem, lai paātrinātu pāreju uz apritveida, klimatneitrālu ilgtspējīgu un toksiskas vielas nesaturošu ekonomiku, kurā

- pēc iespējas ilgāk ekonomikā tiek maksimāli palielināta produktu, materiālu un resursu vērtība,
- produktu ražošana un izmantošana ir ilgtspējīga
- tiek samazināta atkritumu rašanās un kaitīgu vielu klātbūtne.

Dzīves kvalitāte

Ilgspējīga saimniekošana, kuras pamatā ir ilgtermiņa dabas resursu un aizsardzība, videi draudzīga preču ražošana un pakalpojumu sniegšana, lai novērstu vai samazinātu nelabvēlīgo ietekmi uz veselību un vidi, uzlabotu dzīves kvalitāti, kā arī vidi un tās ekosistēmas

Ūdeņi

Gaisa kvalitāte un troksnis

Augsne

Ķīmisku vielu pārvaldība

Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Tiek sagaidīts, ka šīs prioritārās jomas projekti :

- samazinās resursu patēriņu
- izstrādās aprites sistēmas
- samazinās atkritumu rašanos
- uzlabos atkritumu apsaimniekošanu
- samazinās piesārņojošo vielu emisijas gaisā
- veicinās ūdenstilpju laba stāvokļa sasniegšanu un uzturēšanu
- nodrošinās tīru virszemes un pazemes ūdeni
- palielinās ūdens izmantošanas efektivitāti
- samazinās bīstamo ķīmisko vielu ražošanu un lietošanu
- veicinās drošu un ilgtspējīgu vielu, materiālu un produktu izstrādi
- samazinās kaitīga trokšņa līmeņa iedarbību
- aizsargās augsnes kvalitāti un novērsīs augsnes degradāciju

Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Mērķi

Sniegt ieguldījumu ES transformācijai par klimata neitrālu un noturīgu sabiedrību caur projektiem, kas īstenoti jomās:

Klimata pārmaiņu mazināšana

Pielāgošanās klimata pārmaiņām

Klimata pārvaldība un informācija

Projekta rezultāts

Klimata pārmaiņu mazināšanas projekti jāvērs uz

- 2030 enerģētikas un klimata politikas mērķu sasniegšanu
- ES dalībvalstu un nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem
- ES ilgtermiņa klimata stratēģiju

Pielāgošanās klimata pārmaiņām jomas, kas atbalsta ES pielāgošanās stratēģijas mērķus

Pārvaldības un informācijas jomas rezultātā

- Panākta uzvedības maiņa, uzlabotas iedzīvotāju zināšanas un izpratne
- Veikta nacionālo klimata un enerģētikas stratēģiju izstrāde un īstenošana
- Uzlabota siltumnīcefekta gāzu uzraudzība, uzskaitē un ziņošana un veicināta politikas uzraudzība, novērtēšana

Pāreja uz tīru enerģiju

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Atšķirīgi nosacījumi, termiņi, attiecināmās izmaksas,
līdzfinansējuma likmes, daudz tēmas – **rīkosim
atsevišķu semināru tikai CET maijā**

LIFE sagaida projektus, kas

- Aizsargā dabu, novērš bioloģiskās daudzveidības samazināšanos
- Veicina pāreju uz tīru enerģiju
- Samazina emisijas, veicina klimatnoturīgu sabiedrību, izglīto klimata jautājumos

- Veicina aprites ekonomiku ar jaunu tehnoloģiju un metožu palīdzību
- Aizsargā, atjauno un uzlabo vides stāvokli, uzlabojot dzīves kvalitāti.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Svarīga informācija

Tradicionālajiem projektiem **vienpakāpju** pieteikšanās sistēma ar iesniegšanas termiņu:

06/09/2023 (CEQL& NAT)

21/09/2023 (CLIMA)

Ierobežots lpp skaits / fonta veids projekta pieteikumam – skatīt katra uzsaukuma vadlīnijās

Projektu iesniegšana tiešsaistes sistēmā Funding and Tenders portal :

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/life2027>

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Svarīga informācija

Papildus informācija par LIFE programmu kopumā un katru apakšprogrammu:

<https://lifeprogramma.lv/lv/projektu-pieteicejiem>

Zem «Noderīgi materiāli» šķirkļa

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

- Vai manai organizācijai pietiek LĪFE, zinot, ka:

Lieli sagatavošanās darbi – skaitļos pamatots sākotnējās situācijas apraksts, izmērāma, plaša mēroga ietekme, skaitļos balstīts rezultāts, kas nes labumu sabiedrībai kopumā nevis tikai iesniedzējam

Jābūt precīzam rīcības plānam, ar skaidrām izmaksām, īstenošanas vietām, ļoti augstas prasības pret iesnieguma kvalitāti un saskaņotību

LĪFE nav investīciju programma, infrastruktūras ierobežojumi (<500 000)

Projekts pēc būtības nedrīkst būt pētniecisks, tehnoloģijas gatavības līmenis augstāks par TRL 7

Projekta aktivitātes nedrīkst balstīt uz ārpalpojuma sniedzējiem (ārpalpojumu izmaksas nedrīkst pārsniegt 30% no kopējā budžeta)

Turklāt.....

- **Vai manai organizācijai pietiekies LIFE, zinot, ka:**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

...Latvija ir maza, cilvēku skaits
neliels, ir teju neiespējami panākt
projekta ietekmi visā ES.....

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

- No otras puses :

1. Pieteicējs ir jebkura juridiska persona, kas reģistrēta ES. Tādā veidā es radu iespēju pārbaudīt, testēt un demonstrēt savu ideju ar zemu pašu finanšu ieguldījumu (LIFE finansējums + nacionālais finansējums)
2. Programma piedāvā avansa maksājumus
3. Programma ir elastīga (20% manevra iespējas budžeta pozīcijās)
4. Man tiek dotas 7% overheads – administratīvās izmaksas, par kurām nav jāatskaitās
5. Man ir iespēja piesaistīt brīvprātīgo darbu
6. Man ir pieejams ārējs monitors, kas uzrauga un palīdz projekta ieviešanas jautājumos

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

- Vai es esmu gatavs?

Vai man ir laiks, kapacitāte un visa nepieciešamā informācija, lai kāds par to būtu gatavs maksāt vairākus miljonus, vai informācija ir pamatota un kvalitatīva. Ko mans projekts dod citiem?

- vai es varu noformulēt vides vai klimata problēmu, ko risina projekts
- vai esmu sagatavojis sākotnējās situācijas aprakstu (situācija pirms projekta pre-operational context)
- vai es zinu, kas tiek darīts situācijas risināšanai citur pasaulē
- vai man ir skaidrs, kāda partnerība nepieciešama, lai radītu projekta rezultātu ietekmi, vai šāda partnerība ir iespējama
- vai es spēju aprēķināt un pierādīt sava projekta rezultātu un tā ietekmi uz problēmas risinājumu vietējā, nacionālā un ES mērogā
- vai man ir skaidras izmaksas kopumā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

**Un visbeidzot, zinot, to, ka projektu vērtēs Eiropā,
vai es spēju konkurēt ar citām ES valstīm?**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

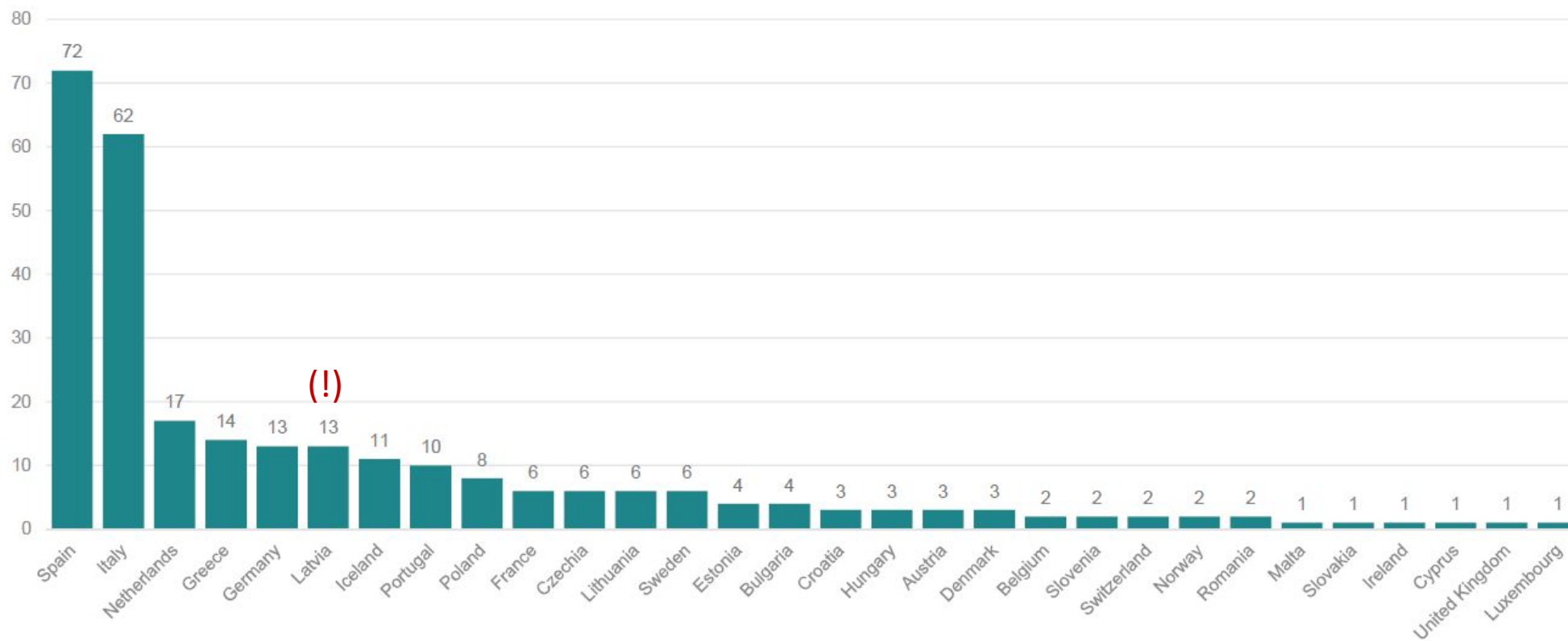

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Statistika 2022

konkursu izturējušo iesniegumu skaits pa valstīm

LV – 4./5.vietā ES

Statistika 2022

Vides apakšprogrammas sekmīguma % - iesniegtie/apstiprinātie

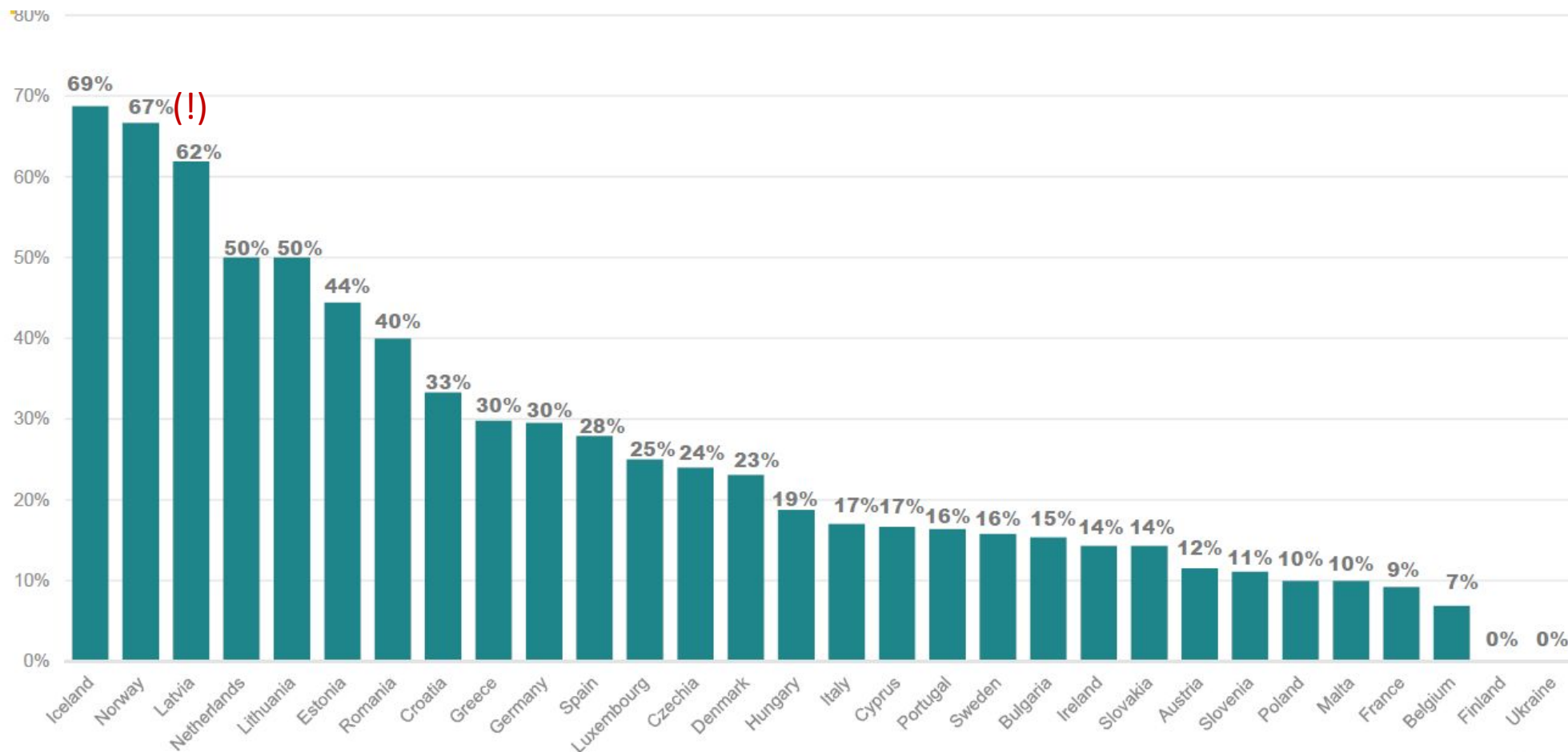
LV 3.vietā kopumā (1.vietā no visām ES valstīm, 62% sekmīgi projekti)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Statistika 2022

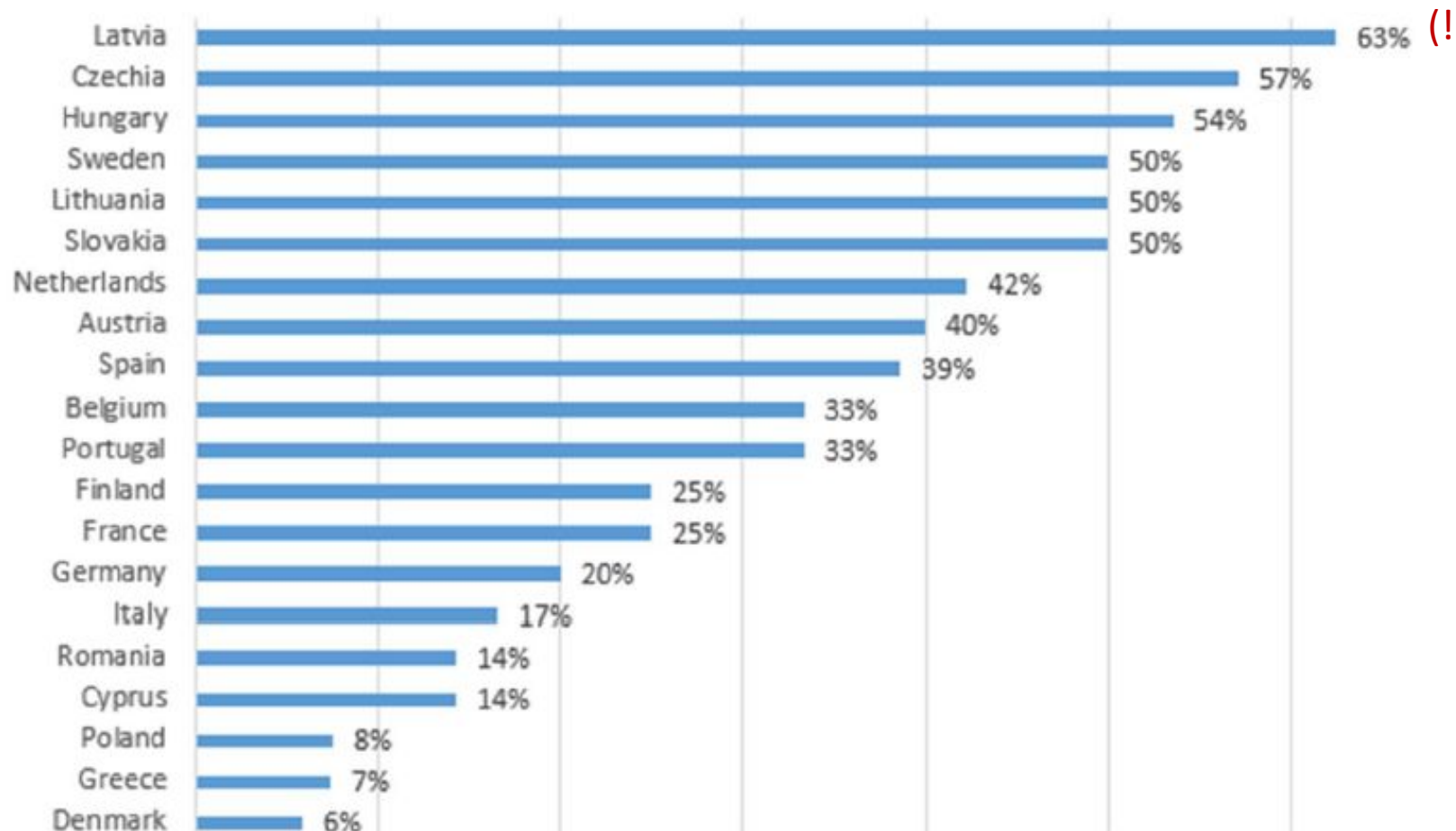
Klimata apakšprogrammas sekmīguma % - iesniegtie/apstiprinātie
LV 1.vietā no visām ES valstīm, 63% sekmīgi projekti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Statistika 2022

Apstiprināto projektu vadošā partnera juridiskais statuss

Legal Status – Coordinating Beneficiaries (NAT)

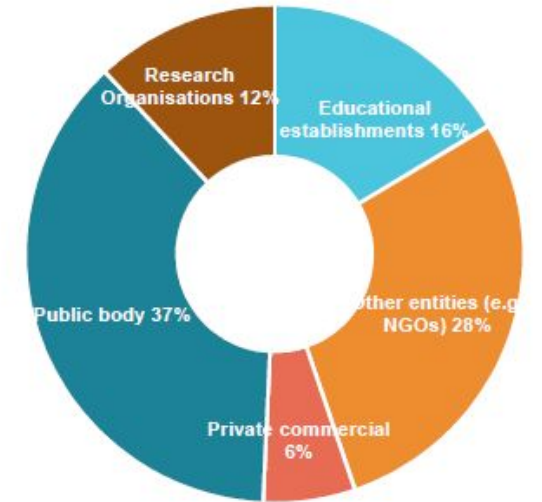
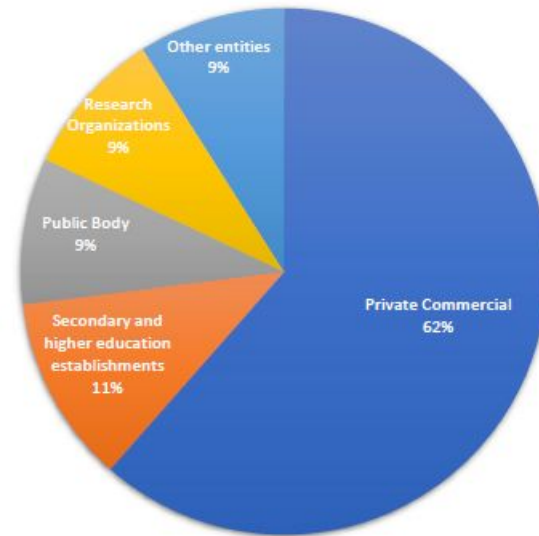

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

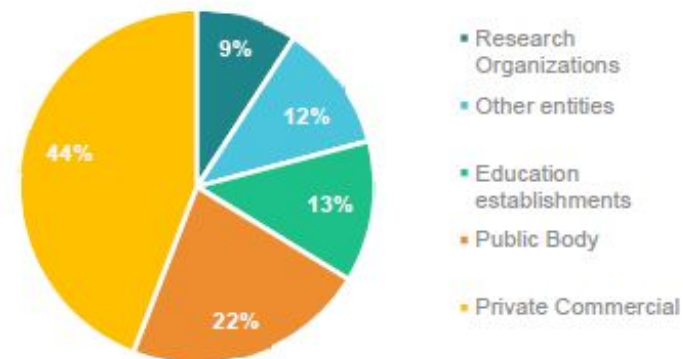

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Legal Status - Coordinating beneficiaries (CEQL)

Legal Status - Coordinating beneficiaries

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Man ir, kam pajautāt - LIFE Atbalsta vienība

Bezmaksas konsultācijas – tiešsaistē (zoom, MS Teams u.c.) , telefoniski, e-pastā - savlaicīga tipiskāko kļūdu novēršana, kvalitatīvāki projektu pieteikumi

Semināri projektu rakstītājiem un īstenotājiem

Atbalsts partnerības meklējumos, apakšprogrammas izvēlē un citos Ar programmu saistītos jautājumos

Jānis Vēbers

projekta koordinators

E-pasts: janis.vebers@varam.gov.lv

Mob.tel: +371 28665583

Madara Eihe

projekta koordinatore

E-pasts: madara.katrina.eihe@varam.gov.lv

Mob.tel.: +371 26555261

life@varam.gov.lv

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

Ideju izklāsti

Īss projekta idejas apraksts ar norādītu mērķi, uzdevumiem, plānotajām darbībām, partnerību un rezultātiem, kā arī indikatīvo budžetu

Vērtē LIFE Atbalsta vienība un VARAM atbildīgie departamenti

Saņem idejas vērtējumu, ieteikumus, uzlabojumus, virzienus

Ideju izklāstus gaidām jau no šodienas !!! **26.04.2023- 10.05.2023**

Rezultātus saņemsiet ~2 nedēļu laikā

Ideju izklāstu veidlapas pieejamas : www.lifeprogramma.lv

VEIKSMI IDEJU ĢENERĒŠANĀ!

- ideja
- konsultācija
- iepazīšanās ar materiāliem

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies!

Valsts reģionālās
attīstības aģentūra

